

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4 ВСПП Формування культури мислення молодшого школяра:

теорія і технологія

напрямок підготовки 6.010102 «Початкова освіта»

Педагогічний інститут

Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і технологія: роб. навч. прог. [для студ. напр. підгот. «Початкова освіта»] / уклад. К.П. Нечипоренко. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 26 с.

Розробник:

Нечипоренко Катерина Петрівна, викладач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від 03 вересня 2014 року

Завідувач кафедри початкової освіти та методик
гуманітарних дисциплін
С.М. Мартиненко

М.А. Машовець / Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи
М.А. Машовець
Згодом звірено з РНП
Секретарка кафедри

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	5
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма.....	8
<i>Змістовий модуль I. Теоретичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра.....</i>	<i>8</i>
<i>Змістовий модуль II. Практичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра.....</i>	<i>10</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і технологія».....	13
V. Плани семінарських занять.....	14
VI. Завдання для самостійної роботи.....	17
Карта самостійної роботи студента.....	18
VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота.....	19
VIII. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	21
IX. Методи навчання.....	23
X. Методичне забезпечення курсу.....	23
XI. Залікові питання до курсу.....	24
XI. Рекомендована література	
Основна.....	26
Додаткова.....	26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і технологія» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і технологія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів. Однією з необхідних умов організації навчального процесу за кредитно-модульною системою є наявність робочої програми з означеної дисципліни, виконаної за модульно-рейтинговими вимогами і доведеної до відома викладачів та студентів.

Рейтингова система оцінювання (РСО) є невід'ємною складовою робочої навчальної програми і передбачає визначення якості виконаної студентом усіх видів аудиторної та самостійної навчальної роботи та рівня набутих ним знань та вмінь шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного, модульного та семестрового контролю, з наступним переведенням оцінки в балах у оцінки за традиційною національною шкалою та шкалою ECTS (European Credit Transfer System).

Мета – розвивати інтелектуальну культуру майбутнього вчителя початкової школи, підготувати його до формування культури мислення учнів.

Завдання дисципліни:

- створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;
- оволодіння дидактико-методичними знаннями з навчальної дисципліни;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;
- розвиток умінь моделювати навчально-виховний процес із застосуванням інтерактивних методів навчання;
- реалізація виховного потенціалу предмета з метою формування професійних значущих якостей особистості;

- формування готовності до творчої активності у професійній діяльності.

Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальної дисципліни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- вплив світоглядних ідей педагогічної думки на розвиток інтелектуально-творчих умінь та формування культури мислення молодших школярів;
- сутність взаємозв'язків між запитамися суспільства на шкільну освіту та державним регулюванням розвитку школи, зокрема її початкової ланки;
- психолого-педагогічні, дидактико-методичні засади навчання молодших школярів;
- технології формування культури мислення молодшого школяра;

вміти:

- будувати урок як цілісну, складну, динамічну систему, основними складовими якої є організаційний дидактичний, психологічний, методичний, виховний та санітарно-гігієнічний аспект;
- організовувати професійну діяльність на уроці використовуючи інтерактивні методи навчання.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця.

Названа дисципліна є однією з провідних складових професійного становлення студентів, наукового осмислення ними основних завдань розвитку учнів молодшого шкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення курсу «Формування культури мислення молодшого школяра» включає знання із таких навчальних дисциплін як: «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Методика навчання української мови», «Методика навчання літературного читання», «Методика навчання математики» «Методика навчання природознавства» та інші.

Завдання формування культури мислення молодшого школяра передбачає знання вчителя методів, прийомів і форм навчання учнів у початковій школі. Означена дисципліна реалізується через систему лекцій, семінарських занять та систему індивідуальних і самостійних робіт.

На лекційних заняттях повідомляються основні психолого-педагогічні, теоретичні положення курсу з опорою на результати нових наукових досліджень, а також на передовий педагогічний досвід учителів.

На семінарських заняттях студенти навчаються виконувати різноманітні навчально-методичні завдання, працювати з методичною та іншою професійною літературою. На цих заняттях обговорюються реферати, завдання для самостійної роботи, творчі завдання.

На вивчення спецкурсу відводиться 54 год. / 1,5 кредити ECTS, із них: 10 год. – лекції, 10 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 3 год. – проміжний модульний контроль, 27 год. – самостійна робота. Вивчення спецкурсу «Формування культури мислення молодшого школяра» завершується підсумковим модульним контролем.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом дисципліни є підготовка майбутніх вчителів початкової школи до формування культури мислення молодших школярів.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 1,5</i> <i>Змістових модулів: 2</i> <i>Загальна кількість годин: 54</i>	Шифр та назва галузі: 0101 «Педагогічна освіта» Шифр та назва напрямку: 6.010102 «Початкова освіта» Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	<i>Семестр: 7</i> <i>Аудиторні заняття: 24 год.</i> <i>Лекції: 10 год.</i> <i>Семінарські заняття: 10 год.</i> <i>Індивідуальна робота: 4 год.</i> <i>Модульний контроль: 3 год.</i> <i>Самостійна робота: 27 год.</i> <i>Вид контролю: ПМК</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль № 1 Теоретичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра									
№ з/п	Назва теми	разом	Кількість навчальних годин						
			ауд	лекц.	сем	конс.	інд.	срс	МК
1	Психолого-педагогічні основи формування культури мислення молодшого школяра	8	4	2	2	-	-	4	-
2	Розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів у історико-педагогічній ретроспективі	7	4	2	2	-	-	3	-
Разом за змістовий модуль № 1		17	8	4	4	-	-	7	2
Змістовий модуль № 2 Практичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра									
3	Процесуальна основа технології формування культури мислення молодшого школяра	12	6	2	2	-	2	6	-
4	Формування культури мислення молодшого школяра на уроках у початковій школі	20	6	4	2	-	-	14	-
5	Технологія побудови навчання як цілісного творчого процесу	4	4	-	2	-	2	-	-
Разом за змістовий модуль № 2		37	16	6	6	-	4	20	1
Разом за навчальним планом:		54	24	10	10	4	4	27	3

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і технологія»

Змістовий модуль № 1

Теоретичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра

Тема 1. Психолого-педагогічні основи культури мислення молодшого школяра

Лекція 1. Психолого-педагогічні основи формування культури мислення молодшого школяра (2 год.)

Культура як сукупність досягнень суспільства в його матеріальному й духовному розвитку, які використовуються суспільством, становлять культурні традиції й служать подальшому прогресові людства (філософська енциклопедія).

Культура мислення молодшого школяра як дисципліна розуму, яка ґрунтується на сформованій у навчальній діяльності цілісній і гнучкій системі знань, умінь і навичок, придатній для пізнання об'єктивного світу, самого себе та для організації конструктивної взаємодії з іншими людьми.

Інтелектуально-творчі вміння учнів початкової школи як синтез інтелектуальних і творчих умінь, здатність особистості застосовувати знання у практичній діяльності, створюючи новий, оригінальний продукт на суб'єктивному чи об'єктивному рівнях, що є результатом мисленнєвої діяльності. До інтелектуально-творчих умінь учнів початкової школи відносимо: вміння визначати, аналізувати, порівнювати, синтезувати, розмірковувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, конкретизувати, систематизувати, класифікувати, планувати свої подальші дії, доводити, обґрунтовувати, узагальнювати, створювати власні продукти (казки, вірші тощо, використовуючи навчальний матеріал)

Розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів є складним, цілеспрямованим, систематичним і міжпредметним процесом. Чинники, які

впливають на розвиток інтелектуально-творчих умінь учнів: біологічні, соціальні та чинники власної активності людини.

Ключові поняття: культура, мислення, інтелект, культура мислення, інтелектуально-творчі вміння учнів початкової школи.

Семінарське заняття 1. Психолого-педагогічні основи культури мислення молодшого школяра (2 год.)

Тема 2. Розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів у історико-педагогічній ретроспективі

Лекція 2. Розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів у історико-педагогічній ретроспективі (2 год.)

Характеристика періодів розвитку інтелектуально-творчих умінь молодших школярів: 1958–1991 рр. – трансформація радянської системи освіти; 1991–2012 рр. – становлення і розвиток системи освіти в незалежній Україні. Етапи розвитку інтелектуально-творчих умінь учнів у початкових школах України.

У межах першого періоду (1958–1991) виокремлено три етапи:

1958–1964 рр. – формування інтелектуальних умінь учнів з метою застосування їх у суспільно корисній праці в умовах зміцнення зв'язку школи з життям;

1964–1984 рр. – розвиток інтелектуальних і творчих умінь учнів в умовах адаптації шкільної освіти до потреб науково-технічного прогресу;

1984–1991 рр. – вдосконалення змісту форм і методів розвитку інтелектуально-творчих умінь в умовах реформування загальноосвітньої школи.

У межах другого періоду (1991–2012) виокремлено два етапи:

1991–2001 рр. – розвиток інтелектуальних і творчих умінь учнів в умовах становлення національної системи освіти на основі проблемного, розвивального та особистісно орієнтованого навчання;

2001–2012 рр. – розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів в умовах модернізації та стандартизації початкової освіти, проведення педагогічних експериментів.

Ключові поняття: період розвитку інтелектуально-творчих умінь молодших школярів, етап розвитку інтелектуально-творчих умінь молодших школярів.

Семінарське заняття 2. Розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів у історико-педагогічній ретроспективі (2 год.)

Змістовий модуль № 2

Практичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра

Тема 3. Процесуальна основа технології формування культури мислення молодшого школяра

Лекція 3. Процесуальна основа технології формування культури мислення молодшого школяра (2 год.)

Процесуальна основа розвитку інтелектуально-творчих умінь молодших школярів як організаційно-методичний інструментарій операційно-діяльнісного компоненту навчально-виховного процесу, яку складають методи, прийоми і засоби навчання.

Методи навчання (дидактичний метод) як спосіб впорядкованої взаємопов'язаної діяльності педагога й учнів, діяльності, спрямованої на розв'язання навчально-виховних і розвивальних завдань у процесі навчально-пізнавальної діяльності.

Характеристика методів навчання за Ю. Бабанським : методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності

Засоби навчання як різноманітні матеріали і знаряддя навчального процесу, завдяки яким досягається мета навчання.

Ключові поняття: методи, форми, засоби, прийоми формування культури мислення молодшого школяра

Семінарське заняття 3. Процесуальна основа технології формування культури мислення молодшого школяра (2 год.)

Тема 4. Формування культури мислення молодшого школяра на уроках у початковій школі

Лекція 4-5. Формування культури мислення молодшого школяра на уроках у початковій школі (4 год.)

Зміст освіти як система знань про навколишній світ, сучасне виробництво, культуру, мистецтво, узагальнених інтелектуальних та практичних умінь, навичок творчого розв'язання практичних і теоретичних проблем, систему естетичних норм, якими повинні оволодіти учні.

Державний стандарт початкової загальної освіти, Базовий навчальний план, побудований за такими освітніми галузями: «Мови і літератури», «Математика», «Здоров'я і фізична культура», «Технологія», «Мистецтво», «Людина і світ», які структуровано за змістовими лініями.

Характеристика педагогічних умов, які сприяють розвитку інтелектуально-творчих умінь молодших школярів: дотримання етапності процесу розвитку інтелектуально-творчих умінь; залучення учнів молодшого шкільного віку до дослідницької та пошукової діяльності; оволодіння вчителем початкової школи системою алгоритмічних дій щодо формування інтелектуально-творчих умінь учнів; впровадження у навчально-виховний процес системи завдань, спрямованих на

розвиток інтелектуально-творчих умінь учнів початкової школи. Система завдань, спрямованих на розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів, що складається з семи блоків.

Ключові поняття: зміст початкової освіти, завдання з логічним навантаженням, інтелектуально-творчі завдання

Семінарське заняття 4. Формування культури мислення молодшого школяра на уроках у початковій школі **(2 год.)**

Семінарське заняття 5. Технологія побудови навчання як цілісного творчого процесу **(2 год.)**

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ»

Разом: 54 год., із них: 24 годин аудиторних (10 – лекційних, 10 – семінарських, 4 – індивідуальних занять), 3 години відводиться на модульні контрольні роботи, 27 годин – на самостійну роботу

[illegible]

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль № 1

Теоретичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра

Семінарське заняття 1. Психолого-педагогічні основи культури мислення молодшого школяра (2 год.)

План

1. Поняття про мислення.
2. Види, функції та теорії мислення.
3. Зміст і сутність поняття «культура мислення молодшого школяра».
4. Чинники впливу на інтелектуальний розвиток молодшого школяра.
5. Структура, зміст критеріїв і показники сформованості культури мислення молодшого школяра.
6. Структура, зміст критеріїв та показники сформованості культури мислення майбутніх вчителів початкової школи.

Рекомендована література

Основна: 3, 4, 5, 6, 7

Додаткова: 9, 10

Семінарське заняття 2. Розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів у історико-педагогічній ретроспективі (2 год.)

План

1. Характеристика розвитку інтелектуально-творчих умінь учнів у початкових школах України (1958–1991 рр.)
2. Характеристика розвитку інтелектуально-творчих умінь учнів у початкових школах України (1991–2001 рр.)
3. Характеристика розвитку інтелектуально-творчих умінь учнів у початкових школах України (2001–2012 рр.)

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3

Додаткова: 9, 10, 11

Змістовий модуль № 2

Практичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра

Семінарське заняття 3. Процесуальна основа технології формування культури мислення молодшого школяра (2 год.)

План

1. Технологія формування культури мислення молодшого школяра
2. Проблемні, проблемно-пошукові, пошукові методи.
3. Характеристика дослідницьких методів.
4. Можливості інтерактивних методів навчання у формуванні культури мислення молодших школярів.
5. Навчальна гра як універсальний шлях активізації мисленнєвої діяльності учнів.
6. Характеристика засобів формування культури мислення молодшого школяра.

Рекомендована література

Основна: 3,4 ,5

Додаткова: 8, 9,10

Семінарське заняття 4. Формування культури мислення молодшого школяра на уроках у початковій школі (2 год.)

План

1. Завдання з логічним навантаженням на уроках природничо-математичного циклу в початковій школі.
2. Завдання з логічним навантаженням на уроках гуманітарного циклу в початковій школі.
3. Інтелектуально-творчі завдання на уроках природничо-математичного циклу в початковій школі.
4. Інтелектуально-творчі завдання на уроках гуманітарного циклу в початковій школі.

Рекомендована література

Основна: 3,4,5

Додаткова: 9, 10,11

Семінарське заняття 5. Технологія побудови навчання як цілісного творчого процесу (2 год.)

План

1. Теорія побудови навчання як цілісного творчого процесу
2. Концептуальна основа технології побудови навчання як цілісного творчого процесу
3. Змістова основа технології побудови навчання як цілісного творчого процесу
4. Процесуальна основа технології побудови навчання як цілісного творчого процесу
5. Урок як цілісний творчий процес

Рекомендована література

Основна: 3, 4, 5

Додаткова: 8, 9, 10

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль № 1

Теоретичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра

Тема 1. Психолого-педагогічні основи культури мислення молодшого школяра (4 год.)

1. Скласти словник термінів і понять з теми: мислення, інтелект, культура, культура мислення, мисленнєва діяльність, уміння, інтелектуальні уміння, творчі уміння, інтелектуально-творчі уміння, технологія, метод, інтерактивний метод навчання, гра, урок.

Тема 2. Розвиток інтелектуально-творчих умінь молодших школярів у історико-педагогічній ретроспективі (3 год.)

1. Зробити підбірку статей (від 5 шт.) з науково-педагогічної літератури з даної теми та написати есе до кожної з них.

Змістовий модуль № 2

Практичні аспекти формування культури мислення молодшого школяра

Тема 3. Процесуальна основа технології формування культури мислення молодшого школяра (6 год.)

1. Змодельовати фрагмент уроку (навчальний предмет за вибором студента) з використанням інтерактивних методів навчання.

Тема 4. Формування культури мислення молодшого школяра на уроках у початковій школі (14 год.)

1. Підібрати завдання, спрямовані на розвиток культури мислення умінь на уроках у початковій школі.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи спеціалістами/магістрами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА	Індивідуальне заняття	10
Змістовий модуль II ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА	Індивідуальне заняття	10
<i>Разом: 27 год.</i>	<i>Разом: 20 балів</i>	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) із курсу «Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і технологія» – це вид науково-дослідної роботи студента, що містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його професійної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст та орієнтовна структура ІНДЗ

Ефективним способом структурування отриманих знань з даної дисципліни є портфоліо супроводу формування культури мислення молодшого школяра.

З метою визначення сутності та змісту поняття "*портфоліо*", яке використовується для систематизації технологій, а також інструментарію формування культури мислення учнів початкової школи необхідно з'ясувати його етимологію та сутність.

Портфоліо – це організоване, цільове документування студентом власної діяльності, що відображає його особисті знання, практичні вміння і навички, уявлення та установки.

Зупинимось на характеристиці *робочого портфоліо* – це базове портфоліо, яке використовується більшістю педагогів на початковій стадії професійної діяльності. Зазвичай, це підбірка завдань, вправ, ігор та інших необхідних для педагога методик, досягнень і компетенцій. У робочому портфоліо розмішуються різноманітні додатки без скорочень (сторінки зі щоденників, самостійно розроблені навчальні матеріали для занять, плани проведення занять, відео-, фотоматеріали, відеозаписи до занять, рефлексивні нотатки до опрацьованих тем, проблем тощо).

Використання робочого портфоліо в процесі професійної діяльності педагогів забезпечить тематичну організацію здобутих знань із формування культури мислення молодших школярів, їх структуризацію, дозволить оперативно визначати найбільш проблемні зони та визначати шляхи подальшого професійного розвитку. Ефективність такого портфоліо підвищується, якщо воно є:

- тематично орієнтованим;
- практично орієнтованим;
- процесуально орієнтованим;
- орієнтованим на майбутнє;
- наскрізним.

Структура портфоліо має вправи, цікаві завдання підвищеної складності, з логічним навантаженням, ігри, наочність, які можна використовувати у навчально-виховному процесі початкової школи з метою формування культури мислення учнів.

У процесі оцінювання портфоліо враховується структурування і логічність. Зібрані матеріали варто сформувати за розділами, які повинні мати заголовки.

Об'єм матеріалів портфоліо від 10 до 30 сторінок друкованого тексту. Текст розміщується з дотриманням таких розмірів полів: ліве не менше 30 мм, праве - не менше 10 мм, верхнє і нижнє - не менше 20 мм. При комп'ютерному наборі використовується 14 шрифт.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді портфоліо)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Повнота структури портфоліо	13 балів
2	Наявність основних елементів структури, логічність розміщення матеріалів	13 балів
3	Дотримання вимог щодо технічного оформлення	4 бали
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	30	Відмінно
Достатній	25	Добре
Середній	20	Задовільно
Низький	10	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і технологія».

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і технологія» оцінюється за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (5-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекційних та семінарських занять	10
2	Робота на семінарських заняттях	50
3	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
4	Самостійна робота	20
5	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
Підсумковий рейтинговий бал		160

$$160 : 100 = 1,6 \text{ (коефіцієнт)}$$

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень спеціалістів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в повному обсязі, вміння творчо виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у процесі розробки уроків, підборі навчального змісту, використанні новітніх технологій.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, якісне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, проявляє творчий підхід у процесі моделювання уроків, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, однак у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; наявні суттєві помилки у виконанні практичних завдань, зокрема, моделюванні уроків, разом з тим студент спроможний усунути недоліки при допомозі викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- **Словесні:** лекція (традиційна, проблемна, комбінована) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- **Наочні:** спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- **Практичні:** вправи, моделювання фрагментів та цілісних уроків.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій
- ✓ навчальні посібники
- ✓ робоча навчальна програма
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю)
- ✓ відеозаписи уроків

ХІ.ЗАЛІКОВІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Розкрийте сутність і зміст поняття «культура мислення»
2. Визначте складові культури мислення молодшого школяра
3. Назвіть види, функції та теорії мислення.
4. Охарактеризуйте чинники впливу на інтелектуальний розвиток молодшого школяра.
5. Розкрийте сутність і зміст поняття «інтелектуально-творчі вміння молодшого школяра»
6. Визначте складові інтелектуально-творчих умінь молодшого школяра
7. Охарактеризуйте педагогічні умови розвитку культури мислення молодшого школяра
8. Визначте структуру, зміст критеріїв і показники сформованості культури мислення молодшого школяра.
9. Розкрийте структуру, зміст критеріїв та показники сформованості культури мислення майбутніх вчителів початкової школи.
10. Розкрийте сутність і зміст поняття «завдання з логічним навантаженням»
11. Розкрийте сутність і зміст поняття «інтерактивний метод навчання»
12. Розкрийте можливості інтерактивних методів навчання у формуванні культури мислення молодших школярів.
13. Наведіть приклади застосування інтерактивних методів на уроках у початковій школі
14. Охарактеризуйте методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності
15. Охарактеризуйте методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності
16. Охарактеризуйте методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності
17. Проаналізуйте проблемні методи навчання
18. Дайте характеристику дослідницьким методам навчання

19. Розкрийте особливості навчальної гри як універсального способу активізації мисленнєвої діяльності учнів
20. Розкрийте сутність поняття «навчально-творча діяльність учнів»
21. Охарактеризуйте засоби формування культури мислення молодшого школяра
22. Розкрийте методику роботи над завданнями з логічним навантаженням (вид завдання на вибір студента)
23. Наведіть приклади завдань з логічним навантаженням, які можна використовувати на уроках української мови в початковій школі
24. Наведіть приклади інтелектуально-творчих завдань, які можна використовувати на уроках навчання грамоти в початковій школі
25. Наведіть приклади інтелектуально-творчих завдань, які можна використовувати на уроках літературного читання в початковій школі
26. Наведіть приклади інтелектуально-творчих завдань, які можна використовувати на уроках гуманітарного циклу в початковій школі
27. Наведіть приклади завдань з логічним навантаженням, які можна використовувати на уроках природничо-математичного циклу в початковій школі
28. Наведіть приклади інтелектуально-творчих завдань, які можна використовувати на уроках математики в початковій школі
29. Наведіть приклади інтелектуально-творчих завдань, які можна використовувати на уроках природознавства в початковій школі
30. Наведіть приклади творчих ігор, спрямованих на розвиток культури мислення учнів
31. Розкрийте концептуальну основу технології побудови навчання як цілісного творчого процесу
32. Розкрийте змістову основу технології побудови навчання як цілісного творчого процесу
33. Розкрийте процесуальну основу технології побудови навчання як цілісного творчого процесу
34. Урок як цілісний творчий процес
35. Охарактеризуйте професійно-значущі якості особистості педагога

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Березівська Л. Д. Реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті : монографія / Лариса Дмитрівна Березівська. – К. : Богданова А. М., 2008. – 406 с.
2. Дружинин В. Н. Психология интеллекта / В. Н. Дружинин // Педагогика. – 1998. – № 2. – С. 32–38.
3. Мартиненко С.М. Вивчення особистості молодшого школяра засобами педагогічної діагностики : навч.-метод. посіб. / С.М. Мартиненко, М.Д. Осколова. К. : Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. – 144 с.
4. Митник О. Я. Як навчити дитину мистецтва мислення. Педагогічна психологія. Навчальний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі післядипломної освіти / Олександр Якович Митник. – К. : Видавництво «Початкова школа», 2006. – 104 с.
5. Моляко В. А. Психология творческой деятельности / Валентин Алексеевич Моляко. – К. : Знание, 1978. – 48 с.

Додаткова:

6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юріком Інтер, 2008. – 1040 с.
7. Інтелектуальні здібності дитини / упор. В. Рибалка : за заг. ред. С. Максименка, О. Главник. – К. : Мікрос-СВС, 2003. – 96 с. – (Психолог. інструментарій)
8. Кашапов М. М. Психология педагогического мышления / М. М. Кашапов. – СПб., 2000. – 463 с.
9. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К., 1989. – 608 с.
10. Момот Л. Творчий розвиток учнів у процесі навчання / Л. Момот, Л. Шелестова // Шлях освіти. – 1998. – № 1. – С. 10–12.
11. Нечипоренко К. П. Ілюстративний матеріал «Букваря» як засіб розвитку інтелектуально-творчих умінь першокласників / К. П. Нечипоренко // Вісник

Прикарпатського національного університету. Серія : Педагогіка. – 2013. – Випуск XLIX. У двох частинах. – С. 231–233.

12. Нечипоренко К. П. Інтелектуально-творчі уміння у структурі особистості майбутнього вчителя початкової школи / К. П. Нечипоренко // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2012. – № 36. – С. 349–353.

13. Нечипоренко К. П. Розвиток інтелектуально-творчих умінь учнів у навчально-виховному процесі початкової школи / К. П. Нечипоренко // Початкова школа. – 2012. – № 11. – С. 55–58.

14. Нечипоренко К. П. Сучасні методи навчання як засіб реалізації компетентнісного підходу в початковій освіті / К. П. Нечипоренко // Рідна школа – 2013. – № 11 (1007). – С. 66–69.